

(N° 291)

Chambre des Représentants.

SÉANCE DU 20 MAI 1920.

COMMISSION DE REVISION DE LA CONSTITUTION

VII

REVISION DE L'ARTICLE 50 DE LA CONSTITUTION ⁽¹⁾

RAPPORT

FAIT, AU NOM DE LA COMMISSION ⁽²⁾, PAR M. **TROCLET**.

MESSIEURS,

L'article 50 fixe les conditions requises pour être élu membre de la Chambre des Représentants.

Indépendamment de la qualité de Belge, de l'âge de 25 ans, de la jouissance des droits civils et politiques, du domicile en Belgique, aucune autre condition d'éligibilité ne peut être imposée.

En vertu de cette disposition, la femme peut-elle être appelée à siéger au Parlement? Le cas ne s'étant jamais présenté, la question est toujours restée dans le domaine théorique.

Mais la situation peut être autre demain. La question doit donc être résolue. Elle est d'ailleurs posée par les progrès constants du féminisme.

(1) Déclarations du Pouvoir législatif (*Moniteur* du 23 octobre 1919, n° 296) et *Règlement de procédure*, n° 47^I.

Rapport de M. Neujean concernant l'article 39, n° 287^{III}.

Rapport de M. Troclet concernant l'article 47, n° 288^{IV}.

Rapport de M. Carton de Wiart concernant l'article 48, n° 289^V.

Rapport de M. Poncelet concernant l'article 49, n° 290^{VI}.

(2) Composition de la Commission, n° 50^{II}.

Examinant les conditions d'éligibilité, la Commission des XXI s'est donc trouvée devant les interrogations suivantes :

1° Faut-il inscrire dans la Constitution le droit pour la femme d'être élue membre de la Chambre des Représentants?

2° Faut-il renvoyer éventuellement cette question à la loi?

3° Faut-il admettre l'éligibilité des femmes à qui la disposition transitoire accorde l'électorat?

La Commission des XXI a préféré trancher de suite la question de principe. Elle a considéré que l'éligibilité et l'électorat sont deux choses différentes.

En vertu du principe de la souveraineté populaire, les électeurs doivent être libres de choisir leur représentant parmi les Belges, sans distinction, qui leur offrent les meilleures garanties et qui répondent le mieux à leurs sentiments, à leur opinion et à leur intérêt. Le choix d'un représentant est avant tout une question de confiance. Les électeurs de Rotterdam, en Hollande, ont désigné une femme pour les représenter aux États Généraux et pourtant les femmes n'ont pas encore, sur le terrain législatif, exercé le droit de suffrage dans les Pays-Bas.

La présence de femmes dans nos Assemblées législatives serait de la plus grande utilité pour la préparation de leurs sœurs à la vie politique.

On ne pouvait arguer en cette matière du fait de la non-initiation des femmes aux grands problèmes d'ordre public, puisqu'il n'entre en cause ici que des exceptions; la présentation de leur candidature et leur élection, présupposent chez les élues, les aptitudes, les dispositions et les connaissances nécessaires.

C'est à l'unanimité moins une voix que la Commission s'est prononcée en faveur de l'éligibilité des femmes. Certains membres ont soutenu que le texte actuel de l'article 30 suffisait pour garantir ce principe; mais, comme il a été compris jusque maintenant, par la généralité, dans le sens de l'exclusion de la femme, il a été reconnu qu'il était préférable de présenter un nouveau texte; les termes mêmes de l'article 30, avait-on dit, sont de stricte application et comme le masculin l'emporte sur le féminin, les femmes ne peuvent être élues.

Donc, au lieu de dire : « *Être âgé de 25 ans; être domicilié en Belgique* » le Gouvernement propose les termes suivants :

« 3° *Avoir atteint l'âge de 25 ans* » ;

« 4° *Avoir son domicile en Belgique.* »

De cette façon, le doute tiré de l'emploi du masculin dans le texte de l'actuel article 30 ne serait plus possible et les femmes belges seraient éligibles à la Chambre des Représentants, au même titre et dans les mêmes conditions que les hommes.

Des membres ont dit que la présence de la femme dans nos Assemblées ne pourrait que donner aux débats parlementaires plus de tenue et de dignité. Cela ne signifie pas que ces qualités manquent toujours aujourd'hui dans nos discussions, mais une chance de plus à les maintenir plus souvent encore à ce niveau n'est pas à dédaigner.

Nous croyons cependant que la plus forte raison que l'on puisse invoquer en faveur de l'éligibilité des femmes, c'est qu'un pays doit pouvoir utiliser

les qualités de cœur, d'intelligence et de dévouement à la chose publique de tous ses enfants, sans aucune exception.

La Commission propose à la Chambre d'adopter le texte qu'elle lui soumet afin de réaliser le plus tôt possible cette importante réforme.

Le Rapporteur,

LÉON TROCLET.

Le Président,

ÉMILE BRUNET.

Tekst du 7 février 1831.	Tekst van 7 Februari 1831.	Tekst actuel (7 septembre 1893).	Tegenwoordige tekst (7 September 1893).	Texte proposé par la Commission.	Tekst voorgesteld door de Commissie.
ART. 50.	ART. 50.	ART 50.	ART. 50.	ART. 50.	ART. 50.
Pour être éligible, il faut : 1° Être Belge de naissance ou avoir reçu la grande naturalisation; 2° Jouir des droits civils et politiques;	Om verkiesbaar te zijn, moet men : 1° Belg zijn door geboorte of de groote naturalisatie bekomen hebben; 2° Het genot hebben van de burgerlijke en politieke rechten; 3° Den vollen ouderdom van 25 jaren bereikt hebben; 4° Zijne woonplaats hebben in België.			Pour être éligible, il faut : 1° Être Belge de naissance ou avoir reçu la grande naturalisation; 2° Jouir des droits civils et politiques; 3° Avoir atteint l'âge de 25 ans accomplis; 4° Avoir son domicile en Belgique.	Om verkiesbaar te zijn, moet men : 1° Belg zijn door geboorte of de groote naturalisatie bekomen hebben; 2° Het genot hebben van de burgerlijke en politieke rechten; 3° Den vollen ouderdom van 25 jaren bereikt hebben; 4° Waonachtig zijn in België. Geen ander vereischte tot verkiesbaarheid kan worden gevorderd.
4° Être domicilié en Belgique. Aucune autre condition d'éligibilité ne peut être requise.	Geen ander vereischte tot verkiesbaarheid kan worden gevorderd.			Aucune autre condition d'éligibilité ne peut être requise.	

(N° 294)

Kamer der Volksvertegenwoordigers.

VERGADERING VAN 20 MEI 1920.

COMMISSIE VOOR DE HERZIENING DER GRONDWET.

VII

HERZIENING VAN ARTIKEL 50 DER GRONDWET ⁽¹⁾

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE ⁽²⁾ UITGEBRACHT DOOR DEN
HEER TROCLET.

MIJNE HEEREN,

Artikel 50 bepaalt aan welke vereischten moet worden voldaan om tot lid van de Kamer der Volksvertegenwoordigers te kunnen verkozen worden.

Buiten de hoedanigheid van Belg. den leeftijd van 25 jaar, het genot van de burgerlijke en politieke rechten, de woonplaats in België, kan geen ander vereischte tot verkiesbaarheid worden gesteld.

Kan, krachtens deze bepaling, het lidmaatschap van het Parlement aan de vrouw opgedragen worden? Daar het geval zich nooit heeft voorgedaan, is dit vraagpunt steeds een theoretisch vraagpunt gebleven.

⁽¹⁾ Verklaring van de Wetgevende Macht (*Staatsblad*, 23 October 1919, n° 296) en *Na te komen regelen tot herziening*, n° 47¹.

Verslag van den heer Neujean over artikel 39, n° 287^{III}.

Verslag van den heer Troclet over artikel 47, n° 288^{IV}.

Verslag van den heer Carton de Wiart over artikel 48, n° 289^V.

Verslag van den heer Poncelet over artikel 49, n° 290^{VI}.

⁽²⁾ Samenstelling van de Commissie, n° 50^{II}.

De toestand kan echter morgen anders zijn. De zaak moet dus opgelost worden. Zij is overigens gesteld door de gestadige vorderingen van het feminisme.

Bij het onderzoek van de vereischten tot verkiesbaarheid, had de Commissie der XXI dus de volgende vragen op te lossen :

1° Moet het recht voor de vrouwen om tot lid van de Kamer der Volksvertegenwoordigers te worden verkozen, in de Grondwet worden geschreven?

2° Moet hieromtrent, desnoods, naar de wet verwezen worden?

3° Moet men de verkiesbaarheid aannemen voor de vrouwen, aan wie door de overgangsbepaling het kiesrecht wordt geschonken?

De Commissie der XXI verkoos de quaestie van beginsel dadelijk op te lossen. Zij nam aan, dat verkiesbaarheid en kiesrecht twee verschillende zaken zijn.

Krachtens het beginsel van de souvereiniteit des volks, moeten de kiezers hunnen vertegenwoordiger vrijelijk kunnen kiezen onder de Belgen, zonder onderscheid, die hun de beste waarborgen geven en het best beantwoorden aan hunne gevoelens, aan hunne denkwijze en aan hun belang. De keuze van een volksvertegenwoordiger is, in de eerste plaats, eene zaak van vertrouwen. De kiezers van Rotterdam, in Nederland, hebben eene vrouw aangewezen om hen te vertegenwoordigen in de Staten-Generaal en de vrouwen hebben evenwel het kiesrecht in Nederland nog niet uitgeoefend voor de Wetgevende Kamers.

De aanwezigheid van vrouwen in onze Wetgevende Vergaderingen zou hoogst nuttig zijn voor de opleiding harer zusters tot het politieke leven.

Men kan zich in deze zaak niet beroepen op het feit, dat de vrouwen niet zijn ingewijd in de groote vraagstukken van algemeen belang, aangezien het hier slechts uitzonderingen geldt; het voordragen van hare candidatuur en hare verkiezing doen vooraf veronderstellen dat de verkozenen de noodige geschiktheid, aanleg en kennis bezitten.

Met eenparige stemmen min ééne verklaarde de Commissie zich voor de verkiesbaarheid der vrouwen. Sommige leden hielden staande dat de huidige tekst van artikel 50 volstond om dit beginsel te waarborgen; doch, daar het tot nog toe algemeen verstaan werd in den zin van de uitsluiting der vrouw, erkende men dat het verkieslijk was een nieuwen tekst voor te stellen; de bewoordingen zelf van artikel 50 zijn, zegde men, van gestrenge toepassing en, daar het mannelijk geslacht den voorrang heeft op het vrouwelijk geslacht, kunnen de vrouwen niet verkozen worden.

Bijgevolg stelt de Regering voor, den tekst : « *den vollen ouderdom van 25 jaren bereikt hebben; zijne woonplaats hebben in België* » te vervangen door dezen tekst :

« 3° *Den leeftijd van 25 jaar bereikt hebben;*

« 4° *Woonachtig zijn in België.* »

Aldus zou de twijfel, ten gevolge van het gebruik van het mannelijk geslacht in den huidige tekst van artikel 50, niet meer mogelijk zijn en de Belgische vrouwen zouden verkiesbaar zijn voor de Kamer der Volksvertegenwoordigers met hetzelfde recht en onder dezelfde voorwaarden als de mannen.

Sommige leden zegden dat de aanwezigheid van de vrouw in onze Vergaderingen aan de Kamerdebatten onvermijdelijk meer deftigheid en waardigheid zou kunnen bijzetten. Dit beteekent niet, dat die hoedanigheden thans altijd ontbreken in onze debatten, doch de kans om die nog meer op dit peil te behouden mag niet versmaad worden.

Wij meenen echter dat de sterkste reden, welke men kan aanvoeren ten voordeele van de verkiesbaarheid der vrouwen, is, dat een land zich al de hoedanigheden van hart, geest en toewijding aan de openbare zaak vanwege al zijne kinderen, zonder eenige uitzondering, moet kunnen ten nutte maken.

De Commissie stelt aan de Kamer voor, den tekst, welke zij haar voorlegt, aan te nemen opdat deze gewichtige hervorming zoo spoedig mogelijk ingevoerd worde.

De Verslaggever,
LÉON TROCLET.

De Voorzitter,
ÉMILE BRUNET.

Tekst du 7 février 1831.	Tekst van 7 Februari 1831.	Texte actuel (7 septembre 1893).	Tegenwoordige tekst (7 September 1893).	Texte proposé par la Commission.	Tekst voorgesteld door de Commissie.
ART. 50.	ART. 50.	ART. 50.	ART. 50.	ART. 50.	ART. 50.
Pour être éligible, il faut : 1° Être Belge de naissance ou avoir reçu la grande naturalisation ; 2° Jouir des droits civils et politiques ;	Om verkiesbaar te zijn, moet men : 1° Belg zijn door geboorte of de groote naturalisatie bekomen hebben ; 2° Het genot hebben van de burgerlijke en politieke rechten ; 3° Den vollen ouderdom van 25 jaren bereikt hebben ; 4° Zijne woonplaats hebben in België.			Pour être éligible, il faut : 1° Être Belge de naissance ou avoir reçu la grande naturalisation ; 2° Jouir des droits civils et politiques ; 3° Avoir atteint l'âge de 25 ans accomplis ; 4° Avoir son domicile en Belgique.	Om verkiesbaar te zijn, moet men : 1° Belg zijn door geboorte of de groote naturalisatie bekomen hebben ; 2° Het genot hebben van de burgerlijke en politieke rechten ; 3° Den vollen ouderdom van 25 jaren bereikt hebben ; 4° Woonachtig zijn in België.
Aucune autre condition d'éligibilité ne peut être requise.	Geen ander vereischte tot verkiesbaarheid kan worden gevorderd.			Aucune autre condition d'éligibilité ne peut être requise.	Geen ander vereischte tot verkiesbaarheid kan worden gevorderd.